

Lomake liitteineen palautetaan ARAn kirjaamoon postitse tai sähköpostilla

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, Kirjaamo, PL 30, 15141 LAHTI
sähköpostiosoite: kirjaamo.ara@ara.fi

Annan suostumukseni sähköiseen tiedoksiintoon ilmoittamaani sähköpostiosoitteeseen ilman erillistä päätöksen postitusta

TOIMINNAN NIMI

Asumisneuvontatoiminnan perustaminen Haapajärven ja Nivalan kuntiin

HAKIJAN PERUSTIEDOT

Kunta Haapajärvi	Y-tunnus 0209756-3
Katuosoite Kirkkokatu 2	PL Postinumero ja postitoimipaikka 85800 HAAPAJÄRVI
Pankkitilin numero IBAN ja pankin BIC-koodi FI54 5026 0820 0025 16 OKOYFIHH	

YHTEYSHENKILÖT

Yhteyshenkilön nimi Marianne Ahmaoja	Virka-asema/tehtävä Talous- ja hallintojohtaja	
Sähköpostiosoite marianne.ahmaoja@haapajarvi.fi	Puhelinnumero 044 4456 132	
Varahenkilön nimi	Virka-asema/tehtävä	
Sähköpostiosoite	Puhelinnumero	
Talouslyhteyshenkilön nimi	Sähköpostiosoite	Puhelinnumero

OHJAUSRYHMÄ (nimi ja virka-asema/tehtävä)

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen nimeämä edustaja sosiaalitoimesta (ilmoitetaan heti, kun Pohde on yhteyshenkilöt ilmoittanut)

Molempien kaupunkien vuokratalo-yhtiöiden toimitusjohtajat

Molempien kaupunkien talousjohtajat

Molempien kaupunkien työllisyyskoordinaattorit

TARVE AVUSTUKSELLE

Kunnan/kuntayhtymän asunnottomuus- ja häätötilanne

Haapajärven ja Nivalan alueella asunnottomuus on usein tilapäistä. Aikaisemman asumishistorian sekä luottotietohäiriömerkintöjen vuoksi ihmiset eivät välttämättä saa vuokrattua omaa asuntoa. Pienissä maalaiskunnissa yksilöön kohdistuva stigma vaikuttaa valitettavan usein yksityisiltä vuokramarkkinoilta vuokra-asunnon saamiseen. Alueen asunnottomat majailevat usein sukulaisten tai tuttavien nurkissa. Tästä aiheutuu esimerkiksi päihderiippuvaisten keskuudessa häiriökäyttäytymistä, joka saattaa pahimmillaan johtaa ns. ketjureaktioon, jossa asunnottoman henkilön majoittanut joutuu itse häätöuhan alle asunnossa ilmenneen toistuvan häiriökäyttäytymisen vuoksi. Alueella esiintyy myös piiloasunnottomuutta, joka voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ikäihminen on kirjoilla omistamassaan asumiskelvottomassa omakotitalossa, mutta ei pysty terveydellisistä syistä palaamaan asuntoonsa ja joutuu tämän vuoksi olemaan esimerkiksi vuodeosastolla.

ARAN tekemässä Asunnottomat 2022 selvityksessä 15.11.2022 raportoitiin alueella olevan asunnottomia kotitalouksia seuraavasti: Nivala 2 ja Haapajärvi 1.

Ulosottolaitokselta saadun tiedon mukaan Haapajärven ja Nivalan alueella 1.1.-30.9.2023 välisenä aikana on ollut vireille laitettuja häätöjä alle 10 kuntaa kohden. Reisjärvellä ei ole kyseisenä aikana vireille laitettuja häätöjä.

Kunnalliset vuokrataloyhtiöt lähettävät kuukausittain useita maksumuistutuksia maksamattomista vuokrista asukkailleen. Vuoden 2023 keskiarvo kuukausittain lähtevistä maksumuistutuksista kuntakohtaisesti on: Haapajärvi 45 kpl/kk, Nivala 46 kpl/kk.

Kunnan/kuntayhtymän erityiset asukasryhmät ja muut perustelut avustuksen tarpeelle Alueen väestörakenne ikääntyvä. Alueella on paljon ikäihmisiä, jotka asuvat syrjäkylillä omistamissaan omakotitaloissa. Ikääntymisen myötä fyysinen toimintakyky laskee ja jossain vaiheessa ollaan tilanteessa, ettei asuminen onnistu omakotitalossa terveydellisten syiden vuoksi. Ikääntyvät tarvitsevat ohjausta ja neuvontaa muuttaessaan lähempänä palveluita sijaitsevaan vuokra-asuntoon.

Yhteiskunnan sekä palvelujärjestelmän nopea digitalisoituminen sekä palveluiden siirtyminen pienistä maalaiskunnista kasvukeskuksiin aiheuttaa osaltaan haasteita tietyille asiakasryhmälle. Kyseisellä asiakasryhmällä ei välttämättä ole käytössään pankkitunnuksia tai henkilöllisyystodistusta, eikä välttämättä myöskään tietokoneita tai puhelinta joilla asiointeja voisi itsenäisesti hoitaa. Nykyään melkein kaikkialle asiointi ja tunnistautuminen tapahtuvat sähköisesti pankkitunnuksilla. Pankit ovat myös rajoittaneet palveluaikojaan ja saattavat olla alueellamme auki asiakkaille kerran viikossa muutaman tunnin ajan. Kelan asiointipisteisiin alueellamme ei pääse muuten kuin kerran viikossa ajanvarauksella. Kyseinen ryhmä tarvitsee asumisen turvaamiseksi digiohjausta ja neuvontaa, jotta he saavat esimerkiksi tehtyä asumistukihakemuksen Kelalle.

Haapajärven ja Nivalan alueella asunnottomuus on usein tilapäistä. Aikaisemman asumishistorian sekä luottotietohäiriömerkintöjen vuoksi ihmiset eivät välttämättä saa vuokrattua omaa asuntoa. Pienissä maalaiskunnissa yksilöön kohdistuva stigma vaikuttaa valitettavan usein yksityisiltä vuokramarkkinoilta vuokra-asunnon saamiseen. Alueen asunnottomat majoittuvat usein sukulaisten tai tuttavien nurkissa. Tästä aiheutuu esimerkiksi päihderiippuvaisten keskuudessa häiriökäyttäytymistä, joka saattaa pahimmillaan johtaa ns. ketjureaktioon, jossa asunnottoman henkilön majoittanut joutuu itse häätöuhan alle asunnossa ilmenneen toistuvan häiriökäyttäytymisen vuoksi. Alueella esiintyy myös piiloasunnottomuutta, joka voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ikäihminen on kirjoilla omistamassaan asumiskelvottomassa omakotitalossa, mutta ei pysty terveydellisistä syistä palaamaan asuntoonsa ja joutuu tämän vuoksi olemaan esimerkiksi vuodeosastolla. Asumisneuvonnan avulla saadaan ehkäistyä häätöjen toteutumista tehokkaasti ja turvattua asumisen jatkuvuutta, koska uuden asunnon saaminen voi olla vaikeaa. Maksu- ja käytöshäiriöiden lisäksi häädön/häätöuhan syynä voi olla myös mm. asunnon huono hoito.

Hankepaikkakunnilla asuvat henkilöt, joilla on tilapäisiä tai toistuvia vuokranmaksuvaikeuksia tai joita uhkaa häätö vuokranmaksun laiminlyönnin, häiriökäyttäytymisen tai asunnon huonon hoidon takia.

Globaalit ilmiöt mm. energiakriisi, inflaatio, korona, sota vaikuttavat yksittäisten henkilöiden elämäntilanteeseen ja taloudelliseen selviämiseen sekä heijastuvat tätä kautta ilmenevinä asumisen haasteina. Alueella on paljon yksinasuvia pienituloisia kotitalouksia. Pitkittynyt työttömyys aiheuttaa pienituloisuutta, joka vaikeuttaa asumisen kustannuksista selviytymistä.

Maahanmuuttajien keskuudessa ilmenee asumisturvallisuuteen liittyviä kulttuurieroja. Kyseinen ryhmä tarvitsee asumisen tueksi ohjausta ja neuvontaa.

Haavoittuvassa asemassa olevat palvelujärjestelmän ulkopuolelle jäävät henkilöt, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta akuuttien elämänkriisien kohdattaessa sekä asumisen turvaamisessa.

Nuorille suunnattu ennaltaehkäisevä asumisneuvontatoiminta.

TOIMINNAN KUVAUS JA AIKATAULU

Haen avustusta ajalle, pvm
1.1.2024-31.12.2024

Toiminnan kuvaus

Oikea-aikainen asumisneuvonta on ennaltaehkäisevää ja kustannustehokasta palvelua mm. vuokravelkojen, asumisen häiriöiden ja häätöjen vähentämisessä sekä asumisen jatkumisen turvaamisessa. Neuvonnalla edistetään asuinalueiden turvallisuutta, viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on vuokravelkojen, asumisen häiriöiden ja häätöjen vähentäminen sekä asumisen jatkumisen turvaaminen. Vuokranmaksun ongelmat ja vuokravelat ovat yleisimpiä syitä asumisneuvonnan asiakkuudelle.

Työn tarkoituksena on tunnistaa ja kohdata matalalla kynnyksellä henkilöitä, joiden asumisen onnistuminen on uhattuna ja tukea sekä ohjata heitä mm. arjen asumistaidoissa ja asumisvelvoitteiden hoidossa. Asumisneuvoja pystyy kartoittamaan asukkaiden kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja selvittää ongelmien juurisyyt. Tarvittaessa asumisneuvoja ohjaa asukkaat tarvittaviin viranomaispalveluihin, jotta juurisyyt asumisen ongelmien takana saataisiin ratkaistua.

Asumisneuvoja tukee ja turvaa heikommassa asemassa olevien henkilöiden asumista sekä arjen taitojen ja paremman elämänpolun löytymistä, ennaltaehkäisee syrjäytymiskehitystä ja mahdollistaa asumisen onnistumisen myös niille erityisryhmiin kuuluville henkilöille (mm. asunnottomuustaukaiset, maahanmuuttajat, kuntoutujat), joiden valmiudet itsenäiseen asumiseen ovat heikot ja jotka tämän vuoksi ovat vaarassa menettää asuntonsa ja syrjäytyä. Samalla taataan hyvä asumisviihtyvyys ja turvallinen asumisympäristö asuinalueiden kaikille asukkaille.

Asumisneuvonnasta saatu kokonaisvaltainen apu vähentää useiden viranomaispalveluiden tarvetta mm. sosiaalitoimesta vapautuu resursseja akuutin sosiaalityön hoitamiseen. Ennakoiva asumisneuvonta pyrkii tunnistamaan asiakkaan tilanteen ja tarpeet jo ennen kuin asiat ovat muuttuneet ongelmiksi. Usein ongelmien perussyiden ratkaiseminen vaatii laajempaa tilanteen kartoittamista sekä oikea-aikaista viranomaispalveluihin ohjaamista. Matalan kynnyksen asumisohjauksella pyritään hoitamaan asiakkaiden ongelmia ennen kuin asiat ajautuvat siihen pisteeseen, että asiakas tarvitsee sosiaalitoimen tukea asioiden hoitamiseen. Vuokrarästien maksusuunnitelman teko, arjen talous- ja asumisohjaus voidaan toteuttaa asumisneuvojan tuella ennen tilanteen kriisiytymistä esim. häätöön.

Asumisneuvonnalla voidaan antaa tukea digi- ja muiden nykyaikaisten asiointi- ja viestintäkanavien käyttämisessä. Taitojen omaksuminen sekä vahvistuminen parantavat yksilön kokonaisvaltaista elämänhallintaa sekä vahvistavat yhteiskunnallisen osallisuuden kokemusta.

Asumisneuvojen työnkuvaan kuuluu mm.

- Vuokra-/vastikevelka tilanteiden selvittäminen, ohjaus ja neuvonta
- Maksusuunnitelmien tekeminen yhdessä asiakkaan kanssa
- Häätöjen sekä asunnottomuuden ehkäisy
- Asuntohakemuksissa avustaminen sekä sopivan ja tarkoituksen mukaisen asunnon etsiminen asukkaalle, joka turvaa yksilöllisen asumisen tarpeita
- Takuuvuokra selvittelyt
- Yleinen talousohjaus, kun asiakkaan taloudellinen tilanne on heikko
- Asiakaan ohjaus etuus- ja palvelujärjestelmässä
- Digi- ja viranomaisasioinneissa ohjaus ja neuvonta
- Tarvittaessa naapurisovittelutilanteissa toimiminen
- Puhelimessa tapahtuva lyhytneuvonta, joka tukee asukkaiden itsenäistä selviytymistä asumiseen liittyvissä haasteissa.
- Moniammatillinen yhteistyö asiakkaan asian eteenpäin viemiseksi mm. isännöinti, vuokranantaja, palo- ja terveystarkastajat. Asumisneuvontatoiminta keskittyy asuntotoimen, kiinteistöhuollon ja sosiaalitoimen rajapinnoille.

Suunnitelma yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa olisi seuraava:

Asiakkaiden ohjaaminen hankkeeseen, ohjausryhmätoiminta ja asiakasyhteistyö tilanteissa, joissa sosiaalitoimen asiantuntijuutta ja keinoja tarvitaan asiakkaiden tilanteiden eteenpäinviemisessä.

Toiminnan tavoitteet (päätulokset, joita toiminnalta odotetaan)

Asumisneuvontatoiminnalla kaiken ikäisten asumismuodosta riippumatta turvallinen ja suunnitelmallinen asuminen onnistuu. Toiminnan tavoitteena on ennaltaehkäistä alueen vuokra- ja vastikevelkojen ja asumishäiriöiden syntymistä. Oikea-aikaisella matalankynnyksen ohjauksella ja neuvonnalla pystytään ratkaisemaan asumiseen liittyviä ongelmia ja turvaamaan asumisen jatkuvuutta sekä ehkäisemään alueen asunnottomuutta. Ohjauksen ja neuvonnan avulla tavoitellaan naapurikiistojen vähenemistä ja toistuvien asumisen liittyvien ongelmien minimointia. Toiminnan avulla alueen kotitalouksia saadaan ohjattua tehokkaasti oikeiden palveluiden piiriin. Moniammatillisen yhteistyön on avainasemassa asukkaiden yksilöllisten elämäntilanteiden eteenpäin viemiseksi.

Tavoitteena on liittää asumisneuvontatoiminta osaksi laajempaa syrjäytymisen torjuntatyötä. Elokuun 2023 lopussa työttömyysaste oli Pohjois-Pohjanmaalla 10,4 %. Koko maassa työttömyysaste oli 9,4 %. Asumiseen liittyvät ongelmat ovat usein seurausta jostain suuremmasta ongelmasta, joka ilmenee esimerkiksi vuokravelkatilannetta selvitettäessä. Työttömyys on usein yhteydessä pienituloisuuteen, joka hankaloittaa asumisen kuluista selviytymistä. Viime vuosina äkillisesti nousseet elinkustannukset ovat vaikuttaneet pienituloisten kotilauksien selviytymiseen joka päiväisistä menoista. Asumisneuvontatoiminnan avulla pyritään tukemaan työttömien kiinnittymistä yhteiskuntaan sekä työllisyyteen johtaviin palveluihin.

Toiminnan vaikuttavuus

Toiminnalta odotetaan asumisviihtyvyyden parantumista, kuntalaisten hyvinvoinnin paranemista sekä kunnan elinvoimaisuuden ja asukkaiden pysyvyyden kehittymistä myönteisesti eli muuttotappion pienenemistä sekä uusien asukkaiden saamista kuntiin. Toiminnan vaikuttavuus tulee näkyviin maksuvaikeuksien, häätöjen, häiritsevän elämän ja asukaskiistojen vähenemisen kautta sekä siten, että vuokraustoiminnassa voidaan keskittyä vuokraukseen, kun asumisneuvontatoimintaa koordinoidaan ja kehitetään tavoitteellisesti.

Haapajärven kaupungin hyvinvointisuunnitelman painopistealueet 2021–2025:

Kaupunkistrategian painopistealueista on johdettu tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla kaupungin toimintaa ja elinvoimaa edistetään asukkaiden parhaaksi.

Hyvinvointisuunnitelman painopistealueita ovat liikunta ja elintavat, osallisuus, sosiaalinen hyvinvointi ja kulttuurihyvinvointi. Osallisuuden vahvistamisen yhtenä toimenpiteenä on aktivoituminen ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnista. Tätä voimme tukea matalan kynnyksen palvelupisteillä, johon voi ottaa helposti yhteyttä ja kysyä neuvoa. Asumisneuvonta on juuri tällainen palvelu.

KUSTANNUSARVIO ERITELTYNÄ (liitteeksi tarvittaessa lisäselvitys)

Kustannusten erittely kululajeittain ajalle	2024
Henkilöstökulut	38688 €
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1000 €
Palvelujen ostot	1000 €
Matkakustannukset	2000 €

Muut kustannukset, mitkä? Vuokra	7000 €
Yleiskustannukset eli välilliset kustannukset max 10 % edellisistä (toimitilat, tietotekniikka, hallinto tms.)	3868 €
Tulot	€
Kustannusarvio yhteensä	53556 €

TOIMINNAN RAHOITUS

Haettava avustus	32134 €
Omarahoitusosuus	21422 €
Muut rahoittajat (haettu tai haetaan)	€
	€
	€
Yhteensä	€
Tarkempi selvitys siitä, mihin muu rahoitus kohdistuu	

PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

Vakuutan edellä olevat tiedot oikeiksi	
Paikka ja päiväys	
Hakijan allekirjoitus	Hakijan allekirjoitus
Nimen selvennys	Nimen selvennys